

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373
www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

22 noiembrie 2023 nr.2-1d/23- 946
la nr. CM-04-283 din 13.11.2023

Domnului Valeriu MUDUC
Președintele Comisiei mediu,
climă și tranziție verde din
Parlamentul Republicii Moldova

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 105

Stimate Domnule Președinte al Comisiei parlamentare,

Procuratura Generală conform Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.174 din 23 iunie 2023 și în temeiul demersului Dumeavoastră din 13 noiembrie 2023, cu referință la raportul și concluziile Comisiei de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului, informează despre următoarele:

Bogățiile de orice natură ale subsolului Republicii Moldova, inclusiv substanțele minerale utile pe care le conține, precum și spațiile subterane ale acestuia, conform prevederilor art.6 din Codul subsolului, fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, sânt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

Obiectivul primordial aferent exploatării zăcămintelor rezidă din respectarea principiului dezvoltării durabile, ce impune un stil de gestiune și gospodărire a resurselor naturale care trebuie să satisfacă necesitățile vitale de moment ale societății, să creeze condiții de existență pentru generațiile viitoare, cu păstrarea mediului înconjurător în stare intactă, folositor pentru viața umană.

Conceptul de dezvoltare durabilă presupune implementarea unor mecanisme și politici, care să permită dezvoltarea economică și, totodată, conservarea stării mediului, alimentând creșterea gradului de responsabilitate și a eficienței economice, în sensul minimizării costurilor vizavi de daunele suferite de mediu, datorită consumului uman.

Inevitabil, exploatarea resurselor prin cariere provoacă de regulă, distrugerea solurilor, vegetației, generează excluderea terenurilor pentru o perioadă îndelungată din circuitul agricol, la acumularea deșeurilor miniere, care ulterior produc dezechilibre în balanța ecologică.

În prezent, pe teritoriul țării sunt înregistrate de către organele abilitate peste 400 de zăcăminte de substanțe minerale utile (*calcare, argile, nisipuri, gresie, ghips, granit, tripoli, diatomit*). Exploatate sunt aproximativ circa 130 de zăcăminte (40%) din numărul total, iar aproximativ 50 de zăcăminte sunt în exploatare subterană.

Potrivit datelor Inspectoratului pentru Protecția Mediului pentru anul 2022, în țară 168 agenți economici aveau în gestiune perimetre miniere, din care 21 nu se exploatau.

Codul subsolului, în contextul prevederilor art.10, atribuie un rol primordial Ministerului Mediului, care potrivit competențelor este abilitat printre altele cu dreptul de adoptarea deciziilor cu privire la transmiterea pentru valorificare industrială a zăcămintelor de substanțe minerale utile, cu excepția celor de importanță națională; exercitarea controlului ecologic de stat în domeniul folosirii subsolului; adoptarea deciziilor cu privire la limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosire a subsolului în cazurile încălcării normelor și regulilor de folosire a subsolului prevăzute de legislație; intentarea acțiunilor privind compensarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător ca urmare a încălcării legislației cu privire la subsol și actelor normative în domeniu; aplicarea, în modul stabilit, față de persoane cu funcții de răspundere și cetățeni a sancțiunilor pentru nerespectarea legislației cu privire la subsol.

În pofida multiplelor realizări instituționale, potrivit constatărilor procurorilor rezultate din activitatea de instrumentare a cauzelor penale, se atestă că, domeniul valorificării industriale a zăcămintelor minerale utile, rămâne unul extrem de vulnerabil și afectat de diverse fenomene periclitante, generate în special de interesul sporit al delicvenților față de resursele naturale, ca rezultat al creșterii permanente al costului acestora.

Primordial, transferul competențelor de exercitare a controlului ecologic de stat în domeniul folosirii subsolului de la Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale către Inspectoratul pentru Protecția Mediului în anul 2017, precum și perioada îndelungată de preluare efectivă a acestei atribuții, a generat lipsa intervenției organelor de mediu la încălcările din categoria abordată, pe parcursul a doi ani, fapt care a impulsionat inevitabil exploatarea frauduloasă a zăcămintelor.

Este imperios a fi evidențiată, problema referitoare la insuficiența specialiștilor calificați în domeniul geologiei, inclusiv, în cadrul organelor de protecție a mediului. Un exemplu elocvent, este atribuit Direcției control geologic și resurse funciare din cadrul Inspectoratului, în componența căreia, la momentul actual din numărul total de șase unități, activează doar două persoane responsabile de compartimentul subsolului.

Dacă raportăm numărul funcționarilor responsabili de controlul geologic la numărul de agenți economici și perimetre miniere, precum și la numărul de cariere neautorizate (*stihiișnice*), luând în considerație inclusiv, implicarea acestora în calitate de specialiști la solicitarea organelor de drept în diverse activități procesual - penale, se deduce premisa generatoare al influențelor ilicite asupra subsolului.

Această problemă a fost evidențiată în permanență în informațiile procuraturii, deoarece, este interdependentă cu eficacitatea și calitatea investigațiilor efectuate de organele de drept, ori, concluziile specialiștilor constituie esența primordială probatorie al unei cauze penale.

O altă deficiență instituțională al organelor de protecție a mediului, derivă din modificarea la 26 iulie 2018 a prevederilor Legii nr.131 din 08 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, care în esență impun Inspectoratului pentru Protecția Mediului condiții sofisticate privind inițierea și efectuarea controalelor la agenții economici, precum și la Codul de procedură penală (*introducerea art.276¹ Cod de procedură penală*), care reglementa modul de efectuare a controalelor și sesizarea organului de urmărire penală, în cazul în care sunt semne clare care justifică bănuială rezonabilă de săvârșirea unei infracțiuni. Această ultimă modificare, grație multiplelor inadvertențe și carențe sesizate de procurori a fost abrogată la 22 august 2023.

Totuși, problema cu cel mai mare grad de afecțiune pentru compartimentul abordat o constituie imperfecțiunea cadrului legal general și cel special, care înregistrează multiple curențe, inclusiv conflicte de norme, care împiedică aplicarea coerentă a acestora.

Nemijlocit Comisia parlamentară de anchetă, în raportul aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.200 din 14 iulie 2022, a identificat și invocat mai multe acte normative neelaborate sau neaprobate.

Similar, Curtea de Conturi în raportul aprobat prin Hotărârea nr.28 din 27 iunie 2022, a statuat că, *cadrul normativ general și special înregistrează multiple curențe, inclusiv conflicte de norme, precum și include abordări diferite privitor la evaluarea impactului asupra mediului. Unele prevederi ale cadrului normativ sunt desuete, fiind necesare măsuri pentru completarea, modificarea, ajustarea și armonizarea prevederilor acestora.*

Potrivit constatărilor se aflau în proces de elaborare, iar la etapa actuală încă nefiind aprobate - 15 regulamente sau instrucțiuni, care vizează procesul de exploatare a zăcămintelor, în special: *privind controlul geologic de stat și supravegherea minieră de stat; privind modul de efectuare a expertizei de stat a informației geologice; privind modul de efectuare a măsurărilor în scopul determinării volumului valorificat a substanțelor minerale utile solide.*

Carența esențială în coraport cu instrumentarea cauzelor penale de către procurori obiectul cărora vizează zăcămintele, se atestă cu privire la Instrucțiunea nr.385, aprobată de Ministerul Mediului la 08 august 2004, *privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul*, elaborată în baza unor acte legislative care nu mai sunt în vigoare, sau pe parcursul anilor au fost modificate.

Mai mult, prevederile instrucțiunii nu reglementează exhaustiv aspecte referitoare la care preț se ia în calcul la evaluarea prejudiciului calculat mediului, prețul de vânzare ca materie primă sau cel de sine cost, prezentat în rapoarte de către beneficiarii subsolului, or, potrivit prevederilor art.6 pct.32) Cod de procedură penală, se definește *prejudiciu* ca fiind, *paguba materială care poate fi evaluată în expresie bănească*, respectiv, conform art.51 alin.(1) Cod penal, *temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componenta infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.*

De menționat că, însăși Ministerul Mediului în argumentarea necesității de modificare a cadrului legal, a statuat necesitatea creării în Republica Moldova a unui sistem normativ și instituțional aplicabil în domeniul răspunderii de mediu care va reflecta pe deplin cuantumul prejudiciilor reale aduse mediului.

Subsecvent, este oportun a reliefa aspectul referitor la regimul de impozitare a resurselor minerale existent, care nu stimulează utilizarea eficientă a resurselor minerale și de asemenea, nu asigură un preț corect al acestora.

În această ordine de idei, anume echivocurile existente în cadrul regulator aferent domeniului de calculare și achitare a taxei pentru extragerea mineralelor utile (*art.318 alin-le 2) și 3) din Codul fiscal*), care prevedea că, *la calcularea taxei se iau în considerație volumul extracției mineralului util și pierderile suportate în procesul de extracție, ele fiind raportate la consumuri sau cheltuieli*, au acordat posibilitatea subiecților impunerii prin majorarea dolosivă a valorii pierderilor, să diminueze plățile obligatorii.

Începând cu perioada fiscală 2021, taxa se calculează de către subiectul impunerii

de sine stătător, pornind de la volumul mineralului util extras pentru perioada fiscală și cota corespunzătoare de impunere, stabilită în anexa nr. 2 la titlul VIII, capitolul 3 din Codul fiscal, adică, în dependență de categoria și tipul mineralului util extras.

În pofida acestor circumstanțe, neadaptarea în perioada ulterioară a cotelor taxelor pentru extragerea mineralelor utile la evoluția prețurilor de piață, este în continuare în detrimentul statului, ori, în medie costul acestor produse ale subsolului sau majorat cu circa 50%.

Cu privire la taxele pentru resursele minerale, Curtea de Conturi în Hotărârea nr.67 din 16 decembrie 2020, a reflectat că, *beneficiarii subsolului n-au declarat către Serviciul Fiscal de Stat volumul real al extragerilor de substanțe minerale utile, astfel fiind diminuată baza impozabilă cu 741,5 mii m³, fapt care a determinat necalcularea pe deplin a obligațiilor față de buget, iar impactul este imposibil de evaluat, deoarece nu se cunoaște costul volumului de extracție.*

Astfel, este evident că, un cadrul normativ învechit, incomplet și cu metodologii de calcul neactuale în raport cu daune/preț aduse mediului și prejudiciul calculat insuficient (*mic*) pentru persoana care se face vinovată, duce inevitabil la un dezechilibru ecologic.

Pe palierul tematicii privind imperfecțiunea legislației, analizele efectuate de Procuratura Generală pe parcursul anilor 2018 – 2020, în contextul atribuirii competențelor de exercitare a urmăririi penale pe infracțiunile ecologice, a reliefat imperfecțiunea cadrului incriminator existent în capitolul IX din Partea Specială a Codului penal. În rezultat, au fost identificate mai multe inadvertențe normative, care impun necesitatea modificării cadrului legislativ.

Respectiv, întru înlăturarea lacunelor normative constatate, a fost elaborat proiectul de lege pentru modificarea Capitolului IX din Partea Specială a Codului penal, scopul căreia este crearea unei baze normative clare în vederea eficientizării activităților de prevenire și combatere a infracțiunilor de mediu.

La 25 iunie 2020 proiectul de lege menționat a fost remis Ministerului Justiției pentru expertizare, avizare și promovare.

Necesitatea modificării cadrului legal incriminator al infracțiunilor de mediu, precum și deficiențele generate în contextul dat asupra instrumentării cauzelor penale inclusiv, care vizează domeniul subsolului, au fost enunțate de reprezentanții Procuraturii în permanență la diverse și multiplele ședințe, atât în cadrul Parlamentului țării, cât și Guvern.

Deși, la elaborarea modificărilor enunțate, au fost antrenati întreg efectivul de procurori, organele de mediu, profesori universitari, organizații neguvernamentale de mediu, alți specialiști, până la etapa actuală, proiectul de lege nu este adoptat. Acest fapt a fost consecința integrării propunerilor respective într-un proiect care conține un număr impunător de modificări al Codului penal și contravențional (*din numărul total de 60 file, doar 14 vizează infracțiunile ecologice*).

În această ordine de idei, statuăm că, Capitolului IX din Codul penal, actualmente nu asigură realizarea principiului inevitabilității răspunderii juridice pentru orice încălcare a legislației ecologice.

Infracțiunile din categoria dată au un caracter latent pronunțat, astfel la incriminarea faptei este necesar de analizat nu doar urmarea periculoasă care s-a produs, ci și realizarea unei stări de pericol ca rezultat al săvârșirii faptei socialmente periculoase, prevăzute de legea penală, dar și legătura cauzală dintre acestea.

În pofida curențelor și lacunelor expuse *supra*, în perioada de raport (2011 –

2022 indicată în Raportul aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.200 din 14 iulie 2022), precum și până în prezent, pe fapte din categoria abordată au fost pornite 73 cauze penale (inclusiv 7 în perioada ulterioară), din care în 11 cazuri urmărirea penală a fost finisată, fiind expediate cu rechizitoriu în instanțele de judecată competente pentru examinare, iar 38 dosare sunt la faza de urmărire penală.

Potrivit practicii analizate, pornirea urmăririi penale se dispunea conform următoarelor infracțiuni din Codul penal: 186 (furtul), 191 (delapidarea averii străine), 196 (cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere), 228 (încălcarea cerințelor de protecția a subsolului), 241 (practicarea ilegală a activității de întreprinzător), 244 (evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor), 300 (încălcarea regulilor la efectuarea exploatarea miniere sau a lucrărilor de construcție miniere), 327 (abuzul de putere sau abuzul de serviciu), 328 (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu), 329 (neglijența în serviciu), 352 (samavolnicia).

În urma examinării în instanțele de judecată a cauzelor penale din categoria abordată, pe parcursul anilor 2017- prezent, au fost pronunțate 7 sentințe de achitare, preponderent fiind invocat motivul că, fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii. Spre exemplu, în sentința pronunțată de Judecătoria Ungheni la 25 august 2022, a fost invocat următoarele: „obiectul material al infracțiunii prevăzute de 186 Cod penal, îl reprezintă bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri imobile și străine pentru făptuitor”.

La fel, instanța a reținut că, sub aspect social, obiectul material al infracțiunii prevăzute de art.186 Cod penal, este constituit din bunurile în a căror creare a fost investită munca omului, prin care bunurile au fost detașate de starea lor naturală.

Această constatare se regăsește inclusiv și, în concluziile doctrinare privitoare la infracțiunile contra patrimoniului săvârșite prin sustragere.

Tot din aceleași considerente, pe o altă cauză penală, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 11 februarie 2022, a fost dispusă achitarea inculpaților învinuiți de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.186 alin.(5) și art.228 lit.d) Cod penal.

În alt caz, instanța de fond a dispus încetarea cauzei penale pe motiv că, acțiunile inculpatului calificate în baza art.328 alin.3) lit.b) și lit.d) Cod penal, nu întrunesc elementele infracțiunii, fiind constatată contravenția prevăzută de art.313 Cod contravențional.

Referitor la examinarea de către instanțele judecătorești a cauzelor penale din spectrul vizat, este caracteristică perioada îndelungată, cuprinsă între 5 – 7 ani în care acestea se află în gestiunea judecătorilor.

Evaluarea complexă a impedimentelor la etapa de instrumentare a cauzelor penale, în special cu referință la cele din categoria abordată, denotă că acestea derivă din următoarele aspecte:

- Complexitatea cauzelor penale instrumentate, exprimate în special de cadrul legal vast care reglementează domeniul valorificării subsolului, precum și lacunele în actele normative referitoare la calcularea prejudiciului cauzat, fapt constatat și invocat în raportul Comisiei de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului;

- Insuficiența, iar în unele cazuri, lipsa experților sau specialiștilor care să posede suficiente cunoștințe și deprinderi speciale pentru acordarea ajutorului necesar organului de urmărire penală;

- Perioada îndelungată al efectuării expertizelor dispuse în cadrul cauzelor penale (*cel puțin un an de zile*). La fel, sunt efectuate o perioadă mare investigațiile financiare paralele, din cauza volumului mare de acțiuni în care este implicată la moment Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale;

- Prestația superficială a autorităților publice în calitate de parte vătămată în cauzele penale care vizează interesele statului. Sunt frecvente cazurile în care, persistă o atitudine pasivă, ori chiar tolerantă din partea acestora la faptele de fraudare a intereselor statului, în acest sens procurorii de caz depun eforturi esențiale pentru accelerarea instrumentării cauzelor penale;

- Persistă reticențe și la compartimentul interacțiunii cu instituțiile publice abilitate cu atribuții de control (*precum Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Agenția Mediului, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, etc.*).

- Practica abuzivă utilizată de partea apărării, bănuți, învinuți, precum și alte persoane privind contestarea acțiunilor sau actelor organului de urmărire penală, în scopul tergiversării urmăririi penale, fapt care condiționează redirecționarea eforturilor procurorilor la examinarea demersurilor, plângerilor și altor cereri înaintate de către acestea. În majoritatea cazurilor, ulterior este utilizată în exces sfera controlului judiciar al procedurii prejudiciare, fapt care periclitează stabilirii adevărului și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate.

Cumulativ, toate dificultățile enunțate sunt caracteristice procesului de instrumentare a cauzelor penale denumite generic „Cariera Micăuți” (*nr. 2021920009*), „Cariera de Granit și Pietriș din Soroacă” (*nr. 2021320405*), precum și „Valiexchimp” (*nr. 2022920002*), însă urmare a unor circumstanțe obiective, până în prezent nu a fost posibil de finalizat investigarea dosarelor penale vizate.

În contextul dat, considerăm imperios a menționa relevanța prevederilor art. 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, care stipulează că, *materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii privind protecția datelor cu caracter personal.*

Furnizarea altor informații decât cele expuse *supra*, la etapa actuală nu este posibilă din perspectiva periclitării acțiunilor procesual penale care, se impun a fi efectuate în vederea acumulării probatoriului în cauzele penale respective.

În susținerea acestui deziderativ, invocăm cauza penală denumită generic „Cariera Micăuți”, în care partea apărării în multiplele plângeri și cereri invocă aspecte care au fost făcute publice, inclusiv expunerea în Raportul Comisiei parlamentare de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 200 din 14 iulie 2022; a aspectelor confidențiale devenite cunoscute în cadrul urmăririi penale privind procedura de constatare a volumului și costului zăcămintelor minerale, inclusiv aspectul imperfecțiunii cadrului legal. Aceste constatări fiind invocate de partea apărării, au constituit temei de pronunțare de către judecătorul de instrucție a încheierii privind obligarea procurorului pe caz să dispună expertiză judiciară complexă, fapt care va duce în continuare la efectuarea urmăririi penale într-un timp îndelungat.

Consecvent, deoarece informațiile ce țin de activitatea de urmărire penală se atribuie la categoria celor oficiale cu accesibilitate limitată, respectiv, divulgarea

acestor aspecte în cadrul ședinței Comisiei mediu, climă și tranziție verde a Parlamentului din 24 noiembrie 2023, va prejudicia urmărirea penală, deoarece se prezumă relatarea unor date și acțiuni procesuale efectuate sau preconizate a fi realizate.

Subsecvent, reiterăm că, Curtea Constituțională în decizia nr.71 din 27 iulie 2017 (§29) a statuat că, responsabilitatea Procuraturii în fața Parlamentului în cauze individuale cu privire la decizii de urmărire sau neurmărire penală este exclusă.

De asemenea, în jurisprudența sa Curtea Constituțională a subliniat în hotărârea nr.29 din 23 septembrie 2013 că, singura cale legală de discutare în Parlament a activității procuraturii este examinarea raportului despre starea legalității și ordinii de drept din țară, precum și despre măsurile întreprinse pentru redresarea ei, prezentat anual Parlamentului de către Procurorul General (§90); proces în care potrivit observațiilor Curții din decizia nr.71 din 27 iulie 2017 (§29) deputații nu pot formula întrebări care conduc la amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală.

Subsidiar, remarc că, în pofida obstacolelor și carențelor enunțate, procurorii prin asiduitate și diligență profesională contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Este relevant în acest sens că, din analiza celor 37 cauze penale aflate în proces de instrumentare precum și proceselor penale investigate de către procurori enunțăm că, cele mai frecvente încălcări depistate în domeniul valorificării substanțelor minerale utile sunt:

- extragerea neautorizată a substanțelor minerale din extravilanul localităților (*carierele neautorizate/stihiinice*), precum și neîntreprinderea de către autoritățile publice locale a măsurilor pentru contracararea acestor fenomene negative;
- valorificarea substanțelor minerale utile de către agenții economici cu încălcarea prevederilor contractelor de folosință a subsolului, perimetrului minier, planurilor de execuție, exploatare, etc, precum și însușirea cu scop de înstrăinare a zăcămintelor minerale destinate procesului de recultivare;
- desfășurarea activității de exploatare minieră pe terenurile cu destinație agricolă, în lipsa excluderii temporare a acestora din circuitul agricol și fără achitarea despăgubirilor corespunzătoare de producție agricolă;
- nerecultivarea secțiilor de teren degradate de lucrări miniere, ca rezultat solului și mediului înconjurător cauzându-se prejudicii în proporții considerabile. Conform datelor Cadastrului funciar, s-a majorat considerabil suprafața solurilor erodate, unul din factorii care influențează semnificativ acest proces, constituie nerespectarea prevederilor legale în procesul de exploatare a substanțelor minerale utile. Pierderile anuale de sol fertil de pe terenurile agricole cauzate de eroziune constituie circa 26 mln. tone, fiind estimate de specialiștii pedologi la cifră de peste 3 mld. lei sau 300 mln. dolari SUA;
- atribuirea ilegală de către organele administrației publice locale a perimetrelor miniere în scopul valorificării zăcămintelor larg răspândite contrar prevederilor art.8-11 și art.13 alin.(2) din Codul subsolului, pentru reconstrucția drumurilor, edificarea fundamentelor stațiilor de alimentare cu combustibil, dambelor, bazinelor acvatice, etc;
- reflectarea denaturată a datelor privind volumele de substanțe minerale utile extrase prezentate Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale și Serviciului

Fiscal de Stat, fapt care influențează asupra corectitudinii calculării și achitării taxelor pentru extragerea substanțelor minerale utile.

În context, un exemplu elocvent derivă dintr-o cauză penală pornită în anul 2023 de Procuratura Generală în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.42, 328 alin.(3)-lit.b) Cod penal, fiind stabilit că, urmare a încălcărilor comise de către persoane din cadrul administrației publice locale ai unei comune din raionul Soroca, prin participatie, cu depășirea atribuțiilor de serviciu, în detrimentul intereselor bugetului unității administrative-teritoriale ai comunei, în procesul gestionării terenului public, ilegal, în lipsa deciziei Consiliului local, hotărârei de Guvern, altor temeuri legale, contrar prevederilor prevederilor art.12 alin.(3) din Legea nr.1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, art.71 din Codul funciar, *(în redacția modificată prin legea nr.356/23.12.2005)*, au transmis în arendă unui agent economic, suprafața de 7,69320 ha, pentru extragerea zăcămintelor subterane, cu destinația terenului schimbat din agricolă în cele cu destinație specială.

Mai mult, în procesul instrumentării cauzei penale, a fost constatat faptul că, contrar prevederilor contractului pentru atribuire în folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea doar a calcarului cretos – silicios, proiectului perimetrului minier, beneficiarul a extras neautorizat un volum de 73 599 m³ de nisip – prundiș, care conform prevederilor art.6 alin.(1) din Codul subsolului, *fac obiectul exclusiv al proprietății publice a statului, iar* resursele naturale cu valoarea de 6 240 554, 28 lei au fost vândute, mijloacele financiare obținute însușite.

Pe cazul dat, Procuratura Generală la 17 februarie 2023, a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.42, 191 alin.(5) din Codul penal.

De menționat că, investigațiile efectuate la compartimentul dat de către procurori au relevat faptul că, până în prezent multiple întreprinderi care practică acest gen de activitate, nu au schimbat destinația terenului de unde extrag zăcămintele minerale utile și nici nu au compensat statului pierderile corespunzătoare sau au schimbat dar numai o parte neînsemnată, fapt care prejudiciază bugetele publice locale sau bugetul de stat. Mai mult, în cazul în care destinația terenului este schimbată, acest fapt a fost realizat contrar cadrului legal pertinent de către organele abilitate. Fenomenul dat, impune o evaluare complexă de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, inclusiv și referitor la respectarea obligației de compensare a pierderilor corespunzătoare, iar organele statale abilitate să întreprindă măsuri privind recuperarea pe cale judiciară a prejudiciului cauzat.

Practicile de utilizare abuzivă a resurselor naturale, precum și a întregului spectru de infracțiuni ecologice, impune imperios mobilizarea capacităților atât a procurorilor, organelor de urmărire penală *(în contextul atribuțiilor de exercitare a urmăririi penale pe aceste componente de infracțiuni)*, precum și a organelor de protecția mediului, pentru a combate faptele de poluare a mediului.

Totodată, situația de facto, inclusiv, din considerentul volumului mare de cauze penale aflate în gestiunea organului de urmărire penală a Ministerului Afacerilor Interne, precum și, atenția sporită acordată celor din alte categorii de infracțiuni *(spre exemplu: contra vieții și sănătății persoanei, patrimoniului, familiei și minorilor, corupere)*, în coraport cu infracțiunile ecologice, care sunt apreciate de o importanță mai redusă, fiind necesare cunoștințe specifice în contextul spectrului vast al cadrului legal pertinent, pornind de la analiza practicii de instrumentare a proceselor penale, se

impune o reacție consolidată a instituțiilor, în vederea eficientizării contracarării și investigării încălcărilor legislației de mediu.

Astfel, pornind de la complexitatea și dificultatea investigării infracțiunilor ecologice și celor conexe, potrivit unei concluzii consolidate al Procuraturii, Ministerului Mediului și potrivit practicii aplicate eficient în alte state, se impune oportunitatea creării unui organ specializat de urmărire penală, simultan cu modificările operate în capitolul IX al Codului penal, fapt care urmează să consolideze și fortifice eforturile, scopul primordial fiind asigurarea dreptului la un mediu înconjurător sănătos pentru cetățeni, iar poluatorii să fie trași la răspundere potrivit gravității faptelor.

Remarcând importanța sporită al eforturilor Comisiei parlamentare de mediu, climă și tranziție verde aferent domeniului de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului, Procuratura Generală, delegă Procurorul pentru misiuni speciale a Procuraturii Generale Ghenadie Pirlui și Procurorul în Secția judiciar-penală Sergiu Bursacovschi, care în virtutea atribuțiilor reglementate de prevederile *din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură*, vor participa și prezenta la ședința preconizată, informația relevantă despre unificarea practicii în domeniul exercitării, conducerii urmăririi penale și al reprezentării învinuirii în instanța de judecată pe cauzele care vizează tematica abordată. La fel, Procuratura Generală v-a participa la implementarea unitară a politicii naționale a statului în materie penală.

Subsidiar, reiterând restricțiile legale privind confidențialitatea urmăririi penale, deoarece, informația expusă *supra* relevă multiplele curențe și echivocuri existente în cadrul legal reglator, precum și, cu referință la legislația penală și procesual penală, care fiind expuse public pot încuraja utilizarea practicilor frauduloase de utilizare a resurselor naturale de către agenții economici și persoanele fizice, inclusiv, pericolul eminent al utilizării acestor aspecte de către persoanele cu statut procesual penal și apărătorii lor în cauzele penale instrumentate și cele aflate pe rol în instanțele de judecată, considerăm inoportună prezentarea de către Procuratură la ședința în plen a Parlamentului a informației pe tematica abordată.

Cu respect,

Procuror General interimar

Ion MUNTEANU